

УДК 343.9

С.Г. Кулик

аспірант
Класичний приватний університет**СОЦІАЛЬНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ**

У статті досліджено соціальну зумовленість криміналізації злочинів проти моральності. Розглянуто та проаналізовано підстави та принципи криміналізації злочинів цієї групи.

Ключові слова: соціальна зумовленість, криміналізація, підстави, принципи, злочини проти моральності.

I. Вступ

У кримінальному законодавстві радянських часів моральність як об'єкт кримінально-правової охорони окремо не виділялася, хоча воно й містило деякі статті про злочини цієї групи. У чинному КК України 2001 р. законодавець майже після сторічної перерви знову наділяє злочини проти моральності самостійним статусом. Однак виокремлення в КК України 2001 р. злочинів, які аналізуються, в самостійний розділ зумовлено не тільки і не стільки даниною законодавчої традиції, скільки існуючим станом моральних устоїв суспільства, які на сучасному етапі розвитку держави потребують кримінально-правового захисту [12, с. 9].

Не можна не погодитися з думкою А.Ф. Зелінського, який зазначав, що проблеми криміналізації та декриміналізації, посилення та пом'якшення санкцій за деякі види злочинів мають вирішуватись не в руслі політики, що постійно змінюється, а відповідно до визнаних у цивілізованому суспільстві загальнолюдських моральних цінностей, принципів гуманізму, справедливості, законності та милосердя. Тобто законодавець під час розроблення та прийняття закону, у якому закріплюється відповідальність за певні дії, котрі він вважає злочинними, не повинен керуватися упередженістю, оскільки в цивілізованому суспільстві давно вже сформовані поняття про добро і зло. Отже, дії законодавця з криміналізації та декриміналізації певних суспільно небезпечних діянь традиційно реалізуються в Україні в межах кримінально-правової політики держави [3].

Тільки врахування всіх факторів, які впливають на криміналізацію, у їх сукупності та взаємозв'язку, а також дотримання інших умов криміналізації дають змогу прийняти кримінально-правову норму, доцільність видання якої буде обґрунтованою, а ефективність дії – досить високою [2, с. 146].

Під соціальною зумовленістю криміналізації діяння слід розуміти причинно-

наслідковий зв'язок між цим діянням і його досить істотним негативним впливом на суспільні відносини, у результаті чого законодавець має підстави для включення такого діяння до переліку суспільно-небезпечних діянь, тобто для його криміналізації [6, с. 334].

Загальними питаннями соціальної зумовленості криміналізації суспільно небезпечних діянь займались Ю.М. Антонян, І.М. Даньшин, О.М. Джужа, А.І. Долгова, О.О. Дудоров, В.П. Ємельянов, А.Ф. Зелінський, М.І. Коржанський, В.М. Кудрявцев, Н.Ф. Кузнецова, В.О. Навроцький, П.П. Михайленко, А.А. Музика, О.О. Пашенко, В.В. Сташис, Є.В. Фесенко, М.І. Хавронюк, С.С. Яценко. Аспектам соціальної зумовленості криміналізації діянь, які посягають на відносини у сфері суспільної моральності, приділяли увагу В.В. Вітвіцька, Н.О. Горб, С.Ф. Денисов, В.В. Кузнецов, Л.С. Кучанська, А.В. Ландіна, О.П. Рябчинська, П.П. Сердюк та ін.

Таким чином, соціальною зумовленістю криміналізації є відповідність результатів встановлення кримінальної відповідальності за те чи інше суспільно небезпечне діяння підставам та принципам криміналізації.

II. Постановка завдання

Мета статті полягає у з'ясуванні відповідності результатів встановлення кримінально-правової заборони злочинів проти моральності підставам та принципам криміналізації.

III. Результати

Під підставами криміналізації необхідно розуміти дійсні передумови, соціальні причини виникнення або зміни кримінально-правової норми. Принципи криміналізації – це науково обґрунтовані та свідомо застосовувані загальні правила й критерії оцінювання допустимості й доцільності кримінально-правової новели [8, с. 206, 208]. По суті обидві вищезазначені категорії є факторами, за наявності яких суспільно-небезпечне діяння чи сукупність діянь необхідно вважати злочинними та включити їх до кримінального законодавства, передбачивши відповідні санкції.

Різні науковці неоднаково називали фактори, про які йдеться вище. П.С. Дагель і М.Й. Коржанський писали, власне, про фактори, В.М. Кудрявцев називав їх критеріями або факторами, М.І. Панченко – властивостями або ознаками, О.Ф. Шишов – умовами, В.Д. Філімонов – обставинами або факторами, П.С. Тоболкін – умовами або факторами, О.І. Коробєєв – умовами, факторами або підставами. Із В.Д. Філімоновим був згоден В.М. Коган, який ще зазначав “ознаки”. Таким чином, до середини 80-х рр. ХХ ст. ще не було вироблено єдиної термінології для позначення обставин, які належить враховувати в процесі вирішення питання про доцільність установлення кримінально-правової заборони певного виду суспільно небезпечної людської поведінки [14, с. 164].

Підвищений інтерес до наукових основ криміналізації призвів до проведення декількох міжнародних конгресів з цієї проблеми. Професор Роттердамського університету Л. Хульсман, що виступив на III конгресі (1975 р.) з генеральною доповіддю, сформулював розгорнуту систему принципів криміналізації. Він відніс до них такі:

1) вихідним принципом варто вважати цілі криміналізації, яких налічується чотири: точні визначення правил поведінки людей, створення правової бази для вирішення виникаючих конфліктів, вплив на поведінку людей у правовому напрямку, що пропонується, встановлення контролю за діями державної влади (тобто недопущення сваволі правоохоронних органів). Тим самим, кримінальне право допомагає нормалізувати владний примус, гарантуючи основні права й свободи особи;

2) визначення ступеня користі й (або) шкоди від захисту того чи іншого вчинку;

3) визначення можливостей каральної системи для реального встановлення й покарання винного.

Крім того, Л. Хульсман підкреслював неприпустимість обґрунтування заборон одними моральними міркуваннями [9].

З-поміж теоретико-прикладних проблем криміналізації діянь, які на сьогодні мають місце, на думку О.М. Готіна, однією із найбільш дискусійних і такою, що потребує глибокого системного дослідження, є проблема підстав криміналізації діянь. Вчений, аналізуючи існуючі підходи до вирішення цієї проблеми, услід за Н.О. Лопашенко, С.Г. Келіною та А.В. Наумовим, називає такі підстави криміналізації:

1) існування суспільно небезпечної поведінки, яка потребує кримінально-правової заборони;

2) відносна поширеність суспільно небезпечних діянь;

3) зміна уявлень про ступінь суспільної небезпеки діяння;

4) зміна загальноновизнаної моральної оцінки відповідного діяння;

5) виконання державою міжнародно-правових обов'язків з охорони прав людини.

Між тим автор зазначає, що наведений вище перелік підстав криміналізації діянь не є вичерпним [1].

Найбільш прийнятною видається позиція тих учених, які виділяють дві групи принципів криміналізації суспільно небезпечних діянь. Перша – це соціальні та соціально-психологічні, що виражають суспільну необхідність і політичну доцільність установлення кримінальної відповідальності за те чи інше діяння. До них відносять: суспільну небезпечність діяння (М.І. Хавронюк навіть називає її єдиною підставою криміналізації діянь [3]), його відносну поширеність, домірність позитивних і негативних наслідків криміналізації та кримінально-політичну адекватність криміналізації. Друга – принципи, що визначають вимоги внутрішньої логічної узгодженості норми із системою права взагалі та кримінального права зокрема. Їх ще можна назвати системно-правовими принципами [18].

Суспільна безпека є найважливішою підставою криміналізації (декриміналізації) діянь. Якщо діяння не є суспільно небезпечним, то воно не може бути криміналізоване. Будучи закріпленою в законі та маючи правове значення, ця якість існує об'єктивно й не залежить від волі законодавця або органу, який приймає закони. Діяння небезпечне не тому, що його так оцінив законодавець, а тому, що воно за своїм об'єктивним змістом суперечить нормальним умовам життя суспільства. Соціальну оцінку суспільної небезпечності діяння визначають економічні, політичні, соціально-психологічні, науково-технічні кримінологічні фактори [15, с. 19].

Вищезазначена якість діяння людини в теорії кримінального права визначається як його здатність заподіяти істотну шкоду об'єктові кримінально-правової охорони або створити реальну загрозу заподіяння такої шкоди [5, с. 99–100]. У свою чергу, шкідливість діяння, яке визнається злочином, розкривається у ч. 2 ст. 11 КК України через узагальнене формулювання об'єктів кримінально-правової охорони, якими визнаються:

1) особа (фізична чи юридична);

2) суспільство;

3) держава [13, с. 55].

Суспільна безпека злочинів проти моральності полягає в тому, що ці діяння заподіюють суттєву шкоду або створюють небезпеку її заподіяння не окремо взятій людині, а багатьом людям (тієї чи іншої місцевості, регіону), моральнісним основам сус-

пільства, нації. Тобто особливістю цієї групи злочинів є невизначено широке (неперсоніфіковане) коло можливих потерпілих [20, с. 3–4, 45].

Серед багатьох кримінологів панує думка, що зазначена категорія злочинів належать до так званих “злочинів без жертв”, однак це є не зовсім правильним. С.П. Репецький аргументовано доводить, що потерпілий відсутній не у всіх складах злочинів проти моральності. Так, на думку вченого, останній відсутній у складах злочинів, передбачених ст. 297 “Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого”, ст. 298 “Знищення, руйнування або пошкодження пам’яток – об’єктів культурної спадщини та самовільне проведення пошукових робіт на археологічній пам’ятці”, ст. 298 “Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду” та ст. 299 “Жорстоке поводження з тваринами” КК України. Аналізуючи інші злочини проти суспільної моральності, вчений констатував наявність потерпілого в таких суспільно небезпечних діяннях, які передбачені ст. 300 “Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію”, ст. 301 “Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів”, ст. 302 “Створення або утримання місць розпусти і звідництво”, ст. 303 “Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією” та ст. 304 “Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність” КК України [17, с. 157–158].

Крім того, обов’язковими та факультативними додатковими безпосередніми об’єктами цих злочинів, залежно від форм вчинення злочину та кваліфікуючих ознак, є життя та здоров’я особи, відносини власності, авторитет органів державної влади, громадська безпека тощо [10, с. 30].

Таким чином, суспільна небезпечність злочинів проти моральності полягає в тому, що наслідки їх вчинення загрожують не тільки окремій особі, але й суспільству загалом. Саме тому майже всі країни світу мають норми, які тією чи іншою мірою пов’язані з кримінально-правовою охороною суспільної моральності. Існування цих норм зумовлено необхідністю державного контролю за проституцією, обігом порнографічної продукції, захистом історико-культурних цінностей суспільства, охороною тварин і птахів, а також наявністю міжнародно-правових обов’язків на рівні міждержавних відносин [20, с. 48].

Принцип домірності позитивних і негативних наслідків криміналізації означає, що позитивні соціальні результати застосуван-

ня норм кримінального права переважають над негативними соціальними наслідками, які неминуче настають від криміналізації тих чи інших діянь [18].

Якщо застосовувати цей принцип до всіх суспільно небезпечних діянь, передбачених ст 297–304 КК України в загальній сукупності, то суспільна користь кримінально-правового захисту від злочинів проти моральності, безсумнівно, переважає будь-які негативні наслідки криміналізації таких діянь.

Однак говорити про відповідність цьому принципу одразу всіх вищезазначених злочинів досить важко. Тут необхідний більш конкретизований підхід щодо кожного суспільно небезпечного діяння, яке посягає на моральність. Так, наприклад, у контексті цього положення необхідно згадати досить дискусійне питання раціональності криміналізації чи декриміналізації такого аморального діяння як проституція, а також оцінити всі позитивні та негативні наслідки обох законотворючих напрямів.

Багато авторів вважають, що проституція не є злочином; скоріше це угода між дорослими особами. У будь-якому разі це заняття значно поширене в більшості світових культур [7, с. 295]. Зокрема, проституція легальна в Австрії, Бельгії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Польщі та інших європейських і заокеанських країнах. Традиційно таке діяння поза законом в країнах Близького Сходу (Іран, Ірак, ОАЕ), Хорватії, Ірландії, Литві, Словенії, Румунії, Японії та ін [11, с. 850–855].

Серед вітчизняних учених, враховуючи тенденцію до гуманізації кримінального законодавства, у більшості панує думка, що заняття проституцією не повинно підлягати кримінальній відповідальності, однак така точка зору не є абсолютною. Так, Л.С. Кучанська вказує, що дослідження цієї проблеми з позиції принципів криміналізації діянь призводить до висновку, що декриміналізація проституції, яка відбулася згідно із Законом України від 12 січня 2006 р., є поспішним та недостатньо аргументованим кроком, у зв’язку з чим вченим пропонується знову передбачити відповідальність за це діяння у кримінальному законодавстві України [12, с. 10].

Я.І. Гілінський зазначає, що в людській історії відомі три основних офіційних ставлення до проституції: прогібіціонізм (заборона), регламентація (реєстрація, медичне спостереження тощо), аболіціонізм (відсутність заборони та реєстрації). При цьому вчений вказує, що політика заборони безсила у “боротьбі” з проституцією. Заборона і репресії взагалі малоефективні в спробах викоринити те, що має соціальні причини, поки останні існують. Але якщо в боротьбі з

деякими видами соціальної патології, наприклад, злочинністю, заборона і покарання вимушено необхідні (поки суспільство не знайшло альтернативних заходів захисту), то відносно проституції, гомосексуалізму, споживання алкогольних напоїв та інших “злочинів без жертв” заборона і репресії швидше завдають шкоди, ніж дають користь.

Вчений справедливо стверджує, що поки існують товарно-грошові відносини (і сексуальність людини!) – буде й проституція. І жодні заклики та закликання (а також і заборони, які приведуть лише до таємного, “підпільного” існування проституції та збільшення розмірів оплати наданих послуг), не зможуть її “ліквідувати”. Про це свідчить весь світовий тисячолітній досвід. Тільки нашою дивовижною зневагою і до історії, і до розуму, і до науки можна пояснити святу віру в силу заборони, репресії і моралізаторства. У цьому випадку найбільш прийнятною відносно проституції Я.І. Гілінський визнає політику аболіціонізму [4, с. 187–188].

Відносна поширеність діяння як принцип криміналізації є поняттям відносним, кількісні показники якого можуть коливатися залежно від багатьох чинників. Діяння підлягає криміналізації, якщо воно не поодинокий факт, а явище, що являє певний вид людської діяльності та несе в собі характер прецеденту (тобто можливість його повторення в майбутньому). Таке діяння має бути (може бути) поширеним. Криміналізація одиничних вчинків, що відхиляються від соціальних норм, неможлива, оскільки кримінальне право володіє регулятивними можливостями впливу щодо певного типу людської поведінки й містить у собі правило загального характеру, розраховане не на одиничне, а на неодноразове застосування [16, с. 56–57].

Враховуючи великий рівень латентності досліджуваної групи злочинів та аналізуючи її офіційні статистичні показники, можна дійти висновку про досить значну поширеність цієї категорії суспільно небезпечних діянь.

За статистичними даними Державної судової адміністрації України, за злочини проти громадського порядку та моральності (передбачених Розділом XII КК України) засуджено осіб: 2009 р. – 7256, 2010 р. – 7180, 2011 р. – 6210, 2012 р. – 6001 із них окремо за злочини проти моральності, передбачені ст. 297–304 КК України: 2009 р. – 1695, 2010 р. – 2261, 2011 р. – 1921, 2012 р. – 1912.

Для порівняння, за злочини проти життя та здоров'я особи засуджено осіб: 2009 р. – 12 350, 2010 р. – 12 024, 2011 р. – 10 331, 2012 р. – 10 826; за злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян засуджено осіб: 2009 р. – 3878,

2010 р. – 3547, 2011 р. – 2284, 2012 р. – 2292 [19].

Таким чином, навіть без урахування великого латентного масиву злочинів досліджуваної категорії можна говорити про їх масовість та поширеність.

Розглядаючи системно-правові принципи криміналізації злочинів проти моральності, можна говорити про дійсну внутрішню логічну узгодженість норм, які встановлюють кримінальну відповідальність за злочини, передбачені ст. 297–304 КК України із системою права взагалі та кримінального права зокрема.

У ч. 1 ст. 1 Конституції України зазначено, що забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина є одним із головних напрямів кримінальної політики України, ст. 3 Конституції України встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Як уже зазначалося вище, злочини проти моральності створюють небезпеку усім вищепереліченим конституційним цінностям не тільки щодо окремої особи, а й усього суспільства.

За останнє десятиріччя органами державної влади було прийнято низку нормативних актів, спрямованих на захист суспільної моралі, зокрема: Закон України “Про захист суспільної моралі” від 20.11.2003 р., “Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя” від 15.03.2002 р., “Про серйозні недоліки у здійсненні заходів щодо захисту моральності та утвердження здорового способу життя в суспільстві” від 04.02.2003 р., “Про першочергові заходи щодо збагачення та розвитку культури і духовності українського суспільства” від 24.11.2005 р. тощо. У першому читанні 07.12.2011 р. був прийнятий Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків).

Крім того, важливе значення для запобігання злочинам проти моральності мають такі Закони України: “Про культуру” від 14.12.2010 р. № 2778-VI; “Про охорону культурної спадщини” від 08.06.2000 р. № 2245-IV; “Про національний архівний фонд і архівні установи” від 13.12.2001 р. № 2888-III; “Про тваринний світ” від 13.12.2001 р. № 3041-XII; “Про захист тварин від жорстокого поводження” від 21.02.2006 р. № 3447-IV; “Про поховання та похоронну справу” від 10.07.2003 р. № 1102-IV; “Про рекламу” від 11.07.2003 р. № 270/96-ВР; “Про охорону археологічної спадщини” від 18.03.2004 р. № 1626-IV; “Про захист тварин від жорстоко-

го поводження” від 21.02.2006 р. № 3447-IV та ін.

Криміналізація злочинів проти моральності зумовлена також міжнародно-правовим досвідом необхідності та допустимості такої криміналізації.

Система злочинів проти моральнісних устоїв і традицій суспільства сформувалась у законодавстві більшості європейських країн у XIX ст. При цьому намітилися два основні підходи. В одних країнах посягання на моральність стали розглядатись як злочини, пов'язані зі статевими відносинами: зґвалтування, втягнення у проституцію, кровозмішення, розбещення неповнолітніх і т. д. В інших – суспільна мораль охоронялась і оберігалась не самостійно, а у зв'язку із захистом інших суспільних відносин (конституційних, сімейних та ін.) Так, у Французькому кримінальному законодавстві до злочинів проти суспільного спокою належали і злочини проти суспільної моральності. Угорське Кримінальне Уложення у розділі “Злочини проти моральності” охоплювало не тільки розповсюдження порнографічних творів, перелюб, кровозмішення, але й зґвалтування тощо [20, с. 48].

Крім того, Україною було ратифіковано ряд міжнародних конвенцій, метою яких є захист відносин у сфері суспільної моральності, серед них: Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 16.11.1972 р. (ратифікована Указом Президії Верховної Ради № 6673-XI від 04.10.1988 р.), Конвенція про охорону підводної культурної спадщини від 06.11.2001 р. (ратифікована Законом від 20.11.2006 р. № 164-V), Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, прийнятий резолюцією 54/263 Генеральної Асамблеї від 25.05.2000 р. (ратифікована Законом від 03.04.2003 р. № 716-IV) та ін.

IV. Висновки

За своєю суттю підстави та принципи криміналізації є сукупністю умов, за наявності яких суспільно-небезпечне діяння чи сукупність діянь необхідно вважати злочинними та включити їх до кримінального законодавства, передбачивши відповідні санкції. Таким чином, вони є факторами, які соціально зумовлюють цей законодавчий процес.

Вітчизняними та зарубіжними вченими й фахівцями пропонувалися різні варіанти переліків зазначених факторів, однак загальноприйнятих критеріїв, за наявності яких суспільно-небезпечне діяння має вважатися злочином, немає.

У свою чергу, суспільна небезпечність як ключова умова віднесення того чи іншого діяння до злочинного, виступає першочерговою підставою його криміналізації.

Суспільна небезпечність злочинів проти моральності полягає в тому, що наслідки їх вчинення загрожують не тільки окремій особі, але й суспільству загалом, його конституційно-проголошеним соціальним цінностям.

Загалом криміналізація останніх є цілком соціально зумовленою і повністю відповідає її загальним підставам і принципам. Однак окремі склади злочинів, передбачені ст. 97–304 КК України, враховуючи тенденцію до гуманізації кримінального законодавства, потребують більш детального аналізу щодо відповідності вищезазначеним факторам криміналізації.

Список використаної літератури

1. Аналітичний огляд наукових статей з проблем криміналізації та декриміналізації діянь [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://inter.criminology.org.ua/OLD/modules.php?name=Content&file=print&p id=629>.
2. Балобанова Д.О. Загальні засади теорії криміналізації / Д.О. Балобанова // Актуальні проблеми держави та права : зб. наук. праць. – Одеса, 2009. – № 47. – С. 145–148.
3. Боровицький Д.І. Соціальна обумовленість криміналізації злочину, передбаченого ст. 301 Кримінального кодексу України в частині розповсюдження порнографічної продукції за участю дітей [Електроний ресурс] / Д.І. Боровицький. – Режим доступу: <http://pravoznaves.com.ua/period/article/2472/%C4>.
4. Гишинский Я. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других “отклонений” / Я. Гишинский. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. – 520 с.
5. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина : навч. посіб. для студ. юрид. фак. вищ. навч. закл. / В.К. Грищук. – К.: Ін Юре, 2006. – 568 с.
6. Залеська А.С. Соціальна обумовленість криміналізації порушення права на отримання освіти в Україні [Електроний ресурс] / А.С. Залеська // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 334–338. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12zacovu.pdf>.
7. Криминология : пер с англ. / [под ред. Дж.Ф. Шели]. – СПб.: Питер, 2003. – 864 с.
8. Кудрявцев В.Н. Основания уголовно-правового запрета: криминализация и декриминализация : монография / [кол. авторов ; за ред. В.Н. Кудрявцева]. – М.: Наука, 1982. – 304 с.
9. Кудрявцев В.Н. Криминология и проблемы криминализации [Электронный ресурс] / В.Н. Кудрявцев, В.Е. Еминов. – Режим доступа: <http://www.lawmix.ru/comm/2066/>

10. Кузнецов В.В. Злочини проти громадського порядку та моральності : практич. посіб. / В.В. Кузнецов. – К. : Вид. ПАЛІВОДА А. В., 2007. – 160 с.
11. Кузнецов В.В. Кримінально правова охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі : монографія / В.В. Кузнецов. – К. : ТОВ НВП "Інтерсервіс", 2012. – 908 с.
12. Кучанська Л.С. Поняття та система злочинів проти моральності у кримінальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Л.С. Кучанська ; [Одеський національний ун-т ім. І.І. Мечникова]. – Одеса, 2007. – 19 с.
13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка]. – 9-те вид., переробл. та допов. – К. : Юрид. думка, 2012. – 1316 с.
14. Пащенко О.О. Питання соціальної зумовленості кримінального законодавства в роботах радянських правознавців першої половини 80-х рр. ХХ ст. [Електронний ресурс] / О.О. Пащенко // Проблеми законності. – 2010. – № 109 – С. 156–165. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pz/2010_109/109_19.pdf.
15. Прокументов Л.М. Общественная опасность как основание криминализации (декриминализации) деяния [Электронный ресурс] / Л.М. Прокументов // Вестник Воронежского института МВД России. – 2009. – № 4 – С. 18–24. – Режим доступа: [http://www.vimvd.ru/scientificwork/bulletin/4_2009/4_2009\(2\).pdf](http://www.vimvd.ru/scientificwork/bulletin/4_2009/4_2009(2).pdf).
16. Прокументов Л.М. Кримінологічні умови криміналізації та декриміналізації діянь [Електронний ресурс] / Л.М. Прокументов // Вестник Томского государственного университета. – 2012. – № 4. – С. 56–62. – Режим доступа: <http://sun.tsu.ru/mminfo/000063105/pravo/06/image/06-056.pdf>.
17. Репецький С.П. Суспільна моральність як об'єкт кримінально-правової охорони : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08 / С.П. Репецький ; Нац. академія внутр. справ. – К., 2010. – 259 с.
18. Робак В.А. Підстави криміналізації злочину передбаченого ст. 310 Кримінального кодексу України [Електронний ресурс] / В.А. Робак. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Kyuv/2009_3/43.pdf.
19. Статистичні дані Державної судової адміністрації України (ф. 7) за 2009–2012 рр.
20. Шалагин А.Е. Преступления против общественной нравственности: уголовно-правовой и криминалогический анализ : монография / А.Е. Шалагин. – М. : Юрлитинформ, 2011. – 256 с.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2013

Кулик С.Г. Соціальна обусловленність криміналізації преступлень против нравственности

В статті досліджено соціальна обусловленність преступлень против нравственности. Розглядаються і аналізуються основи і принципи криміналізації преступлень даної групи.

Ключевые слова: соціальна обусловленність, криміналізація, основи, принципи, преступлення против нравственности.

Kulik S. Social conditionality of criminalization crimes against morality

In article examined the social conditionality criminalization of crimes against morality. Reviewed and analyzed by the bases and principles of the criminalization crimes of this group.

Under the social conditioning of criminalization acts should understand cause and effect relationship between this act and it is quite a significant negative impact on social relations, leaving the legislator has reason to include such an act in the list of socially dangerous acts, that is, for its criminalization.

In essence the bases and the principles of criminalization are set of conditions in the presence of which public and dangerous act or set of actions, it is necessary to consider criminal and to include them in the criminal legislation, having provided the corresponding sanctions. Thus, they are factors which socially cause this legislative process.

Public danger – a key condition of reference of this or that act to criminal, acts as the prime basis of its criminalization. Public danger of crimes against moral is that consequences of their commission threaten not only the individual, but also society as a whole, it to constitutionally proclaimed social values. This is why almost all countries have rules at one time or another connected with the criminal protection of public morality. The existence of these standards due to the need for state control of prostitution, trafficking in pornography, protection of historical and cultural values of the society, protection of animals and birds as well as the presence of international legal obligations at the level of international relations.

The criminalization of crimes against morality, is also due to international legal experience necessary and admissibility of such criminalization.

In addition, the article shows the prevalence of crimes against morality, proportionality positive and negative effects of criminalization and adequate criminalization of crimes in this category.

Criminalization of crimes against morality is quite socially caused and completely corresponds to the general bases and the principles of criminalization. However, separate structures of crimes against morality, provided in the criminal code of Ukraine, considering a tendency to a humanization of the criminal legislation, demand more detailed analysis on compliance to the above factors of criminalization.

Key words: *social conditionality, criminalization, bases, principles, crimes against morality.*